

Párbeszéd

Dékány László:

Sokan
óvtak ettől
a széktől...

Amíg a titkárnő behozza a kávé, leltározzom: ezt a vállalat általában bírálja. Pontokba is foglaltam: 1. Mert sőtlan a leves. 2. Mert sós. Más szempontból: a) mert túl korán jön a pincér, a vendégnek még nem volt ideje eldönteni, hogy fröccsötől óhaj-e bizonyos akácok utáról énekelni, vagy fűtőlös baracktól fűtőlösre. b) Mert túl későn jött a pincér. E változat abszurd, avagy panaszoknyv-stílusban úgy hangzik, hogy pincér egyáltalán nem is jött, sőt pincér nem is volt sehol...

A variációk felsorolását nem folytatom. Kortyolom inkább a kávé.

Dékány László szőlőmárkát kortyol, aminek tulajdonképpen témánk szempontjából nincs túl nagy jelentősége, hacsak annyi nem, hogy a Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat évről évre több és több üdítő italt ad el, s ebben benne van a néhány palacknyi is, amit ő iszik meg. Tudja, hogy egy éve vagyok igazgató? — Töpreng egy kicsit. — Sokan óvtak a széktől, amibe beleültem. Munkaerőhiány van a szakmában; kevés a szakképzett ember; az igazgatónak sok ideje és energiája arra megy el, hogy a reklamációkkal foglalkozzék. Ilyeneket mondtak.

— Igazuk volt?
— Részben. En az asztal másik oldaláról jöttem ide...
— Ez már vendéglátós hasonlat!

— Ma már vendéglátós vagyok. Ebbe a szakma igazi ismeretét egyelőre nem értem bele. Ahhoz ennyi idő kevés.

— A városi pártbizottság osztályvezetője volt, onnan került a vállalat élére. Szakemberek közé. Hogyan fogadták.

— Elfogadták. Az első perc-től.

— Volt ehhez receptje?
— Ez viszont egy vendéglátós kérdés. Nem, különösebb receptem nem volt. Annyi tény: nem szeretek utasítani. A lényeges döntéseknél konzultálok a téma szakembereivel.

— Részletkérdésekkel foglalkozik-e?
— Nem, hacsak a szituáció rá nem kényszerít. Olyan dolgokért is engem hívnak telefonon, amit akármelyik üzletvezető el tudna intézni.

— És ilyenkor mit csinál?
— Telefonálok. En is. Felhívom valamelyik üzlet vezetőjét, hogy intézze el a dolgot.

— Legedákkal foglalkozik-e?

— Amennyiben?

— Elterjedt a városban egy legenda, hogy a szeszkorlátozás, népszerűbb nevén a „kilenc óra” csödbe viszi a céget...

— Hát ez tényleg legenda, de a tényszerű részét, a forgalomcsökkenést megsejtették. Csinaltunk egy felmérést...

— Mi jött ki?

— Elszűrtük. Rossz dolgot vizsgáltunk, azt, hogy nyitástól kilenc óráig mennyi rövid ital talál torokra üzleteinkben.

— A magyar, legalábbis reggeli órák, palinkát iszik...

— Erre gondoltunk mi is. Mondom a számokat. Italforgalmunk az első fél évben hét és fél millió forinttal volt kevesebb, mint tavaly, a hasonló időszakban, és most figyeljen. Az égett szesznel csak 2,2 millió a csökkenés.

— Akkor hol a többi?

— A sörnél. Ötmillió forint értékű sörrel adtuk el kevesebbet. Dehát mi erre nem gondoltunk, vagy ha gondoltunk, akkor pontosan ellenkezőleg: azt hittük, a fogyasztás nőni fog. Ezzel szemben 3970 hektót nem tudtunk eladni. Az érdeklődés hiánya miatt!

(Azt gondolom magamban, hogy ez az alkoholizmus elleni

harc szempontjából öröndetes dolog, de nem az a vállalatnak: nem tudja teljesíteni a tervét.)

Dékány László közben előke-reli ezt az adatot is; a tavalyi első fél évben 14 és fél millió nyereségük volt, az ideiben a fele sem.

— Mit lehet ilyen helyzetben csinálni?

— Vannak még tartalékaink!

— Konkrétan, ha volna szives. Tartalékokról ugyanis a legtöbb helyütt csak általánosságban hal-lani.

— Növeljük az ételforgalmat, erre van reális lehetőségünk. Bő-vítjük a választékot. És — ven-déglátásról lévén szó, lehet, hogy furcsán hangzik — rendezzük üz-leteink profilját.

— Profilrendezés... Tényleg furcsán hangzik?

— Azt jelenti, hogy igyek-szünk karaktert adni vendéglő-inknek, a vendég tudja, miért hová érdemes menni. És növel-jük lehetőségeink szerint az üdítő italok forgalmát is. Mind-ez persze kevés. A mostani hely-zetben nem képződik annyi fej-lestési alap, amennyi kellene.

Ezen a helyzeten változtatni kell.

— Szabályozókkal?

— Azokkal is.

— Kíváncsi volnék egy másik

legendára is...

— A gebineseké? Gondol-tam... Sokan a gyors meggaz-dagodás lehetőségét látják a ge-binben. Nekünk is vannak mun-kavállalóink...

— És milyen gyorsan gazda-godnak meg?

— Ezt a Hattyú vendéglőben lebukott gebinestől is megkér-dezhetné... Szó ami szó, aki nem elégszik meg azzal, amit tisztességgel meg lehet a gebin-ben keresni, előbb-utóbb ráfá-zik.

— Mennyit lehet tisztességgel keresni?

— Pontosan én sem tudom, csak sejtem, és a sejtésem: nem túl nagy összeg. Igaz viszont az, hogy az önelszámolás — ez a gebin hivatalos elnevezése — üz-letekben általában feleannyi ember dolgozik, mint egy szoros elszámolási rendszerű üzlet-ben...

A gebinek fenntartása te-hát vállalati érdek. Másért is az. A gebines, ha leltárhányá van, köteles a teljes összeget vissza-fizetni, a szoros elszámolási üz-let vezetője másképp büntette-tik.

— Van a vállalatnál gazdag gebines?

— Egyet ismerek. Meghívott a házába is. Tíz év alatt jött össze. Sokat érhet, de nemcsak a gebinből van, az illető disznókat hizlalt, évente tucatjával.

— Oszlassuk akkor szét a har-madik legendát. A pult mögött állók olyan keveset keresnek, hogy szinte rákényszerülnek ar-ra, hogy húsz adagból huszon-egyvet hozzanak ki...

— Visszakérdezek. Hol a ha-tár? Ha ötezer volna a havi fi-xük, akkor nem fordulna elei

súlycsökkentés? Szerintem elő-fordulna akkor is. Ez nem anyá-gi kérdés, ez tisztesség dolga és szakértelemé. A vendéglátó el-adók több mint fele szakképzet-len — ezt bírálóink hajlamosak nem tudomásul venni —, az ő hibáik pedig sok esetben nem rossz szándékból fakadnak. Nem értenek a szakmához, abból. Bí-rálják például az üzemi kony-hákat, Rossz a koszt. Meznéz-zük, benne van minden. Az ize mégsem jó. Elrontották. A pa-nasz jogos! Mit csináljunk?

— Mi a következő lépés?

— Az ilyesminek csak annyi, mert mi is lehetne más: szó-lunk az üzlet vezetőjének, hogy figyeljenek jobban oda, kóstol-ják is meg az ételt...

— Van, hogy meg sem kós-aolják?

— Előfordult.

— A vállalatnak nincs egyet-len első osztályú étterme, presz-szója.

— Történelmileg alakult így.

— A Hági lehetett volna első

osztályú?

— A nyitás napján. Talán ak-kor. Az az igazság, hogy az első osztállyal szemben nagyon nagyok a követelmények, a pin-céreknél például idegen nyel-vet is kell tudni. Úgy döntöt-tünk, hogy inkább a másodosz-tály megszokott szintje fölétt szolgáljatunk, de azt a nívót meg is tartjuk. És különben is, a Há-gi mindig másodosztályú üzlet volt, ez a hagyománya.

— Az embereknek az is föl-tűnik: sokat alakítgatnak. A Palánkot mondom. Volt presz-szó, játéktér, bisztró. Most fagyaltüzem.

— Az az üzlet nem találta a profilját, vagy a profil nem ta-lálta őt. Gondolom, ezért. Ré-gében voltak ezek a dolgok, mint ahogy én idejöttem.

— Jár a városban. Ha be-megy a vendéglátó valamelyik éttermébe, eszpresszójába, ven-dégül látják-e?

— Nem. Ha kérek egy üdítőt, odaállók a pénztárhoz, és kif-i-zetem. Kezdetben — és talán nem is azért, mert akartak va-lamit —, megpróbálkoztak meg-vendégléni, aztán gyorsan elter-jedt a hálózatban, hogy ez nem megy...

— Meg van elégedve a ven-déglátás színvonalával?

— Engem kifogástalanul szol-gálnak ki, de én az igazgató va-gyok itt, és ezt tudják. Szeret-ném, ha Szeged a 170 ezerigaz-gató városává válna...

— Csak szeretném?

— Nem. Az kevés volna. Ezért dolgozom.

PETRI FERENC

Ötven éve történt

A Kommunista
Internacionálé
VI. kongresszusa

Az 1917-től 1924-ig tartó forradalmi fellendülést követő apály idején a kapitalizmus részlege-sen, ideiglenesen és átmenetileg stabilizálódott. Az osztályharcok veszítettek élességükből, a mun-kásosztály politikai aktivitása csökkent, soraiban a kifáradás jelei mutatkoztak. A megválto-zott objektív körülmények és szubjektív feltételek arra indí-tották a nemzetközi kommunista mozgalmat, hogy tevékenységé-ben álljon a békeidők viszo-nyaira. Ez az állás — vagy al-kalmazkodás — hasonlóan for-radalmi jelentőségű volt, mint a korábbi időszak nyílt, véres osz-tályharca. „Nyugodtabb”, békés körülmények között lehetett a stratégiát és a taktikát tökéle-síteni a különböző elhajlások ellen harcolni, sőt nagyrészt be-fejezni a kommunista pártok alakulását, segíteni megindult bolsevizálódásukat és tömeg-párttá válásukat. A mozgalom súlypontja az utcáról és a bari-kádokról — csataterekről a nagy-üzemekbe és a szakszervezetek-be, az osztályharc „eredeti” szín-helyeire tevődött át.

A győztes szocialista forrada-lom országában, a Szovjetunió-ban elődelt a lenini örökséget vé-delmező és a trockisták között a pártban folyó harc. (A vita akörül folyt, hogy végzetes tor-zulások nélkül felépíthető-e egyetlen országban a szocializ-mus. (Sztálin és a hozzá csatla-kozó Buharin vezetésével a pár-ton belül hatalmas többség ala-kult ki Trockij és Zinovjev kö-vetőivel szemben, akiket minden tisztségüktől leváltottak és a pártból is kizártak.)

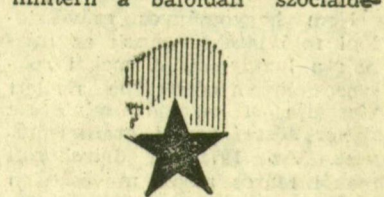
Ilyen körülmények között és előzmények után ült össze Moszkvában 57 párt- és 9 szer-vezet részvételével 1928. július 17. és szeptember 1-e között a Ko-mintern VI. kongresszusa.

A Végrehajtó Bizottság be-számolóját Buharin tartotta. Hangsúlyozta, hogy a kapitaliz-mus stabilizációja a végéhez kö-zeledik, már láthatók az új vál-ság körvonalai. Az imperializ-mus — pozícióit védelmezendő — a szocializmust építő Szovjetunió és a forradalmi Kína elleni há-borúra készülődik. A háború el-kerülésének és a szocializmus to-vábbi előrehaladásának alapvető követelménye a munkás egység-front. Az elfogadott határozat a lenini útmutatásokat követve tisztázta a polgári demokratikus forradalom és proletárdiktatúra viszonyát és hangsúlyozta a so-cializmusba való átmenet formái-nak térbeli és időbeli változatos-ságát. Leszögezte a Szovjetunió kötelességeit a nemzetközi kom-munista mozgalommal kapaso-latban, ugyanakkor újra tisztázta és hangsúlyozta a világ kommu-nistáinak feladatait a Szovjet-unióval, a nemzetközi proletáriá-tus közös hazájával szemben. A kongresszus többek között elfo-gadta az SZKP irányvonalát és a személyi változásokat. Leszö-gezte, hogy „a nemzetközi kom-munista fegyvereknek abban kell kifejezésre jutnia, hogy a mo-zgalom részleges és helyi érde-keit alárendeli általános és tar-tós érdekeinek, s hogy vala-mennyi kommunista feltétlenül végrehajtja a Kommunista In-ternacionálé vezető szerveinek a határozatait.”

A kongresszus a kor és a ko-rabeli elmélet színvonalán álló határozatokat hozott több más fontos kérdésben is, például a háború és a béke kérdésében, a gyarmati és a fegyarmati or-szágok helyzetének elemzésében. Ez utóbbi téma kezelésében — ami a nemzeti burzsoázia sze-

repét illeti — megmutatkoztak azonban azok a szektás tendén-cék, torzulások, amelyek légsúlyo-sabb és legtragikusabb követke-zményeiket a szociáldemokráciát illető elemzésekkel okozták.

A Komintern VI. kongressz-sának, és különösen a kongresz-szt követő X. végrehajtóbizott-sági plenumának — határozata a szociáldemokráciát a kapitaliz-mus legfőbb fenntartójának, a kommunizmus legnagyobb ellen-ségének nevezte, és az ún. so-cióalfasizmus megbélyegző elne-vezésével egy szintre hozta a fa-sizmussal. A reális jobboldali ve-szélyt abszolutizálva a nemzet-közi kommunista mozgalom eb-ben az időben elhanyagolta a baloldaliság, a szektáság elleni harcot, és például számos eset-ben a reformista munkásszerve-zetekkel való akcióegységre tö-rekvést is jobboldali elhajlásnak minősítette. Fokozta a téves elemzés károosságát, hogy a Ko-mintern a baloldali szociáldemokráciát tekintette a legveszé-lyesebbnek, mint amely „a mun-kástömegek harci aktivitásának fő fékezője” azzal, hogy osztály-harcosságáról illúziókat terjeszt a proletáriátus körében.

A „szociálfasizma” megbélyeg-zést, a Határozat aminózus tételét már akkor többen megké-rdőjelezték. Palmiro Togliatti sze-rint „óvakodni kell a túlzott ál-talánosításoktól”. Az olasz ta-pasztalatokra utalva hangsú-lyozta: „A fasizmus általában a kis- és középburzsoázianak a nagyburzsoázia és az agráriusok vezette mozgalma; nincs gyöke-re a munkásosztály hagyomá-nyos szervezetében. A szociálde-mokrácia viszont a munkás- és kispolgári tömegre támaszkodó mozgalom, s erejét főként ab-ból a szervezetből meríti, amely a munkásság felfogása szerint a munkásosztály hagyományos szervezete.” (Togliatti itt a szak-szervezetekre gondolt.)

P. Semard küldött is figyel-meztetett arra, hogy a fasizmus túlságos kiterjesztése, (modern kifejezéssel: partalanná tétele), az olyan sommás kitételek, mint szociálfasizmus, baloldali fa-sizma blokkja, fasizma kormány stb. megakadályozza a reális po-litikai helyzet elemzését.

A küldöttek azonban elfoga-dták a határozatnak ezt a kitéte-lét, és ezzel nagyban hozzájárul-tak a fasizmus elleni szükséges munkáségyeségfront kudarcához.

Mi volt ennek az éles szociál-demokrácia-ellenességnek az oka?

Hozzájárult a szociáldemokra-ták antikommunizmusa, forradalomellenességük. 1917–1923-as szerepük, amikor kormánytagok-ként tüntető munkásokra lövet-tek. Belejárított az értékelésbe az orosz menseviek harca az ellenforradalmi erők oldalán és az illegális szektáságra hajla-mot nyújtó körülményei. A fő ok azonban a tapasztalatlanság, a lenini elemzések alapos ismer-e-tenek a hiánya, az osztályharc legális és parlamenti formáinak lebecsülése volt. Mindezek ter-mészetesen magyarázzák, de nem mentik a Komintern VI. kongresszusa különben sok vonatko-zásban előremutató határozatá-nak idevágó passzusát.

Gy. A.

Zelei Miklós:

Mondd meg

mondj meg az égnek
a földre 'ha száraz
eső szakadjon

a folyónak halasodjon
zöld lágokkal berkesedjen
a mezőnek pirosodjon
pipacsverbe boruljon

az éneknék élesedjen
lányok combköze véresedjen
madarak az égen
énekekkel függeszkedjenek